

*Михайлюк О.Л.,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
e-mail: elen.mih.555@gmail.com*

**МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ
РОБІТ З КУРСУ «ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
МАГІСТРАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «ТУРИЗМ» ТА
«ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»**

Екологічний менеджмент - ініціативна й результативна діяльність економічних суб'єктів, спрямована на досягнення їхніх власних екологічних цілей, проектів та програм, розроблених на основі принципів екоефективності. Екологічний менеджмент можна трактувати як екологічно безпечне управління виробництвом, за якого досягається оптимальне співвідношення між екологічними та економічними показниками.

Дисципліна викладається в 11-му семестрі магістрам, тому її матеріал може стати розділом майбутньої кваліфікаційної роботи. Студентам пропонується визначитися з об'єктом майбутньої роботи і виконати індивідуальне завдання за певним планом.

Індивідуальна робота «Оцінка екологічного ризику...» повинна бути виконана з врахуванням наступних пунктів плану:

1. Опис об'єкта дослідження.
2. Ідентифікація екологічного ризику за основними показниками.
3. Система заходів для зменшення екологічного ризику.
4. Розробка стратегій управління екологічною безпекою.

Під *екологічним ризиком* розуміють можливу міру небезпеки заподіяння шкоди природному середовищу у вигляді можливих втрат за визначений час.

Оцінка екологічного ризику містить:

- вивчення сценаріїв можливих аварій та їхніх наслідків для навколишнього середовища і населення;

- аналіз запобіжних заходів попередження і обмеження наслідків аварій;
- порядок розрахунку збитку, нанесеного діяльністю підприємства;
- деталізацію засобів зменшення цього збитку;
- оцінку впливу на середовище залишкового забруднення;
- систему інформування наглядових організацій і громадян про можливу аварію.

Ідентифікація ризику містить такі стадії: збір даних, їх обробку, результатом якої є висновок про наявність чи відсутність ризику. Збір даних здійснюється з урахуванням довкілля та існуючих забруднювачів.

Як основні елементи довкілля розглядаються:

- ґрунт;
- вода (поверхнева й підземна);
- повітря;
- рослинний і тваринний світ.

При цьому передбачається, що забруднювачі, які містяться у кожному з цих елементів, характеризуються специфічними особливостями впливу на організм людини.

Самі забруднювачі за видами свого впливу на людину поділяються на 2 класи:

- що спричиняють токсичні ефекти;
- що зумовлюють канцерогенні ефекти. Серед останніх виділяють радіоактивні речовини, які мають особливий механізм впливу на людину.

Збір даних передбачає такі етапи:

- 1) складання початкового списку потенційно небезпечних забруднювачів, визначення середовищ їх поширення і характеристики небезпеки;
- 2) ідентифікацію джерел забруднення і шляхів попадання забруднювачів в організм людини;
- 3) встановлення типу впливу, його тривалості, характеристик, що визначають його особливості;

4) оцінку природного фону довкілля.

Система заходів для зменшення екологічного ризику:

1. Нормативно-правові заходи – визначають права й обов'язки сторін, об'єктів та інших учасників діяльності у сфері управління ризиками, встановлюють обмеження на розміри та види діяльності окремих об'єктів.

2. Адміністративні заходи – пов'язані зі здійсненням функцій контролю за результатами і фінансовим забезпеченням видів діяльності (за необхідності – з примушенням до їх виконання).

3. Економічні заходи – передбачають економічне стимулювання діяльності щодо зниження ризиків, організації її фінансового забезпечення, узгодження економічних та екологічних інтересів суспільного розвитку.

4. Технічні заходи – визначають сферу можливих технічних рішень щодо зниження ризику, пов'язаних з проведенням певних робіт, спрямованих на зменшення потенційно можливого чи завданого збитку, його ліквідацію тощо.

До **стратегій** управління екологічною безпекою відносять:

- запобігання виникненню катастроф аж до відмови від продукції небезпечних виробництв, закриття аварійних об'єктів;
- попередження надзвичайних ситуацій у разі, коли неможливо відвернути заповідяну катастрофу (будівництво захисних споруд, дамб, створення підземної інфраструктури, завчасна евакуація населення);
- пом'якшення наслідків катастроф, впровадження стабілізаційних компенсаційних заходів.

Крім оцінки ризику, необхідно організувати і управління ним, що припускає прийняття цілого комплексу рішень:

- політичних;
- соціальних;
- технічних;
- економічних.

